

ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ
НАЗНАЧЕНО СЪС ЗАПОВЕД НА РЕКТОРА НА НБУ (02.07.2024)

РЕЦЕНЗИЯ

от Антон Кирилов Грозданов,
професор по научната специалност

Гражданско и семейно право (Търговско право), доктор по право

ОТНОСНО: Дисертационен труд на тема „Изготвяне и предявяване на разпределение по реда на ГПК“.

Автор: Мария Георгиева Глушкова

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Мария Глушкова е представила за защита дисертация на тема „Изготвяне и предявяване на разпределение по реда на ГПК“

биографични данни за кандидата.

Мария Глушкова е родена на 10.12.1970 г. Притежава богат професионален опит. Заемала е длъжностите: секретар в районна прокуратура – гр. Сливен; учител по история; оператор на компютърни системи за набор и оформление на текст на кирилица и латиница; технически секретар в нотариална кантора „Нотис-Експрес“ – гр. Горна Оряховица; секретар-протоколист по наказателни и граждански дела в Районен съд – гр. Горна Оряховица; държавен и частен съдебен изпълнител; по заместване съдия по вписванията; директор на първия в страната лицензиран Център за професионално обучение „Съдебен служител“ към „Де юре“ ЕООД гр. Велико Търново.

Съдържание на труда.

Рецензираният труд е с общ обем от 214 страници. Съдържанието му включва: Увод, шест глави, заключителна част, библиографска справка, справка за използваните нормативни актове, тълкувателни решения, други актове и списък на използваните съкращения.

Авторът е реазирал 2 (две) научни публикации, свързани с темата на рецензираното изследване: „За някои предизвикателства при изготвяне на разпределението по реда на ГПК, ЗОЗ, ДОПК и ТЗ.“ В: Годишник НБУ, 2022 г. – електронно издание, кн. 1.; „Усложнение в изпълнението на европейска заповед за плащане и европейска заповед за запор на банкови сметки.“ В: Юридическо списание, НБУ, бр. 2/ 2023 г.

По темата на дисертационното изследване.

Избраната тема е актуална и в този смисъл разкрива широки възможности за научни търсения по богата палитра от правни проблеми, които търсят своето решение. Тази констатация кореспондира и с най-новата тълкувателна практика на ВКС – например тълкувателно решение по тълкувателно дело № 2/23 г. на ОСГТК на ВКС (04.07.2024 г.).

. По съдържанието на труда.

.1. Авторът е приложил своеобразен подход при очертаване на актуалността, целта, задачата, методите на изследване и очакваните резултати, които са коректно посочени и обяснени, но вместо да бъдат обединени в уводната част, която „отваря вратата“ за читателя към труда – те са посочени в увода и в глава първа, озаглавена „Цел, задачи, метод на изследване. Очаквани резултати.“ Според мен е подходящо въпросите, свързани с актуалността, целта, изследователската задача, очертаването на научната теза, използваните общи и специални научни методи да бъдат посочени изцяло в увода, а не да бъдат „разпръснати“ в две структурни части.

.2. В глава втора е проследено историческото развитие на някои институти, които имат пряко отношение към темата – например привилегия и несеквестрируемост. Изследването в тази част има познавателен характер. Авторът се връща назад в историята - от законите на Хамурапи до българския Закон за гражданското съдопроизводство от 1930 г. (Държавен вестник, бр.246).

Същинската част от труда започва с изследването в глава трета. Авторът показва задълбочено познаване на правната уредба, правосъдната и най-вече тълкувателна практика на ВКС и ВАС. При формулиране на съответните тези и изводи са ползвани и чужди законодателства – германско, италианско, френско, полско и др. Анализът е задълбочен и обоснован. Релевантните нормативни актове и съчиненията на различни автори са цитирани коректно. Изследването в тази част има подчертан научно-приложен характер. Подлагат се на обоснована критика както отделни нормативни текстове, така и тълкувателни решения. В този смисъл споделям по-голямата част от критичните бележки и формулираните на тази основа правни изводи. **Отделни параграфи от глава трета съставляват сами себе си научен принос.** Например в пар. 3.2. се поставят множество въпроси с важно теоретично и практическо значение – например цитирам „Какво значение има обстоятелството дали кредиторът по особения залог, който е пристъпил към изпълнение по реда на чл.32 ЗОЗ, е предявил, или не, вземането си в производството по несъстоятелност?“. В тази връзка авторът правилно извежда, че кредитор, който е пристъпил към изпълнение по ЗОЗ и същевременно е предявил вземането в рамките на универсалното принудително изпълнение, ще може да участва в разпределението на средствата от продажбата на вещите от масата на несъстоятелността, ако не е получил пълно удовлетворяване при продажбата по чл.32 ЗОЗ (с. 48).

На с.46 се сочи, че действията на синдика във връзка с разпределението се контролират от

комитета на кредиторите. Считаю, че авторът следва да съобрази обстоятелството, че такъв факултивен орган на несъстоятелността се ситуира твърде рядко на практика. В този смисъл подобно обобщаващо твърдение е спорно.

Що се отнася до понятието „частно лихварство“, разгледано в пар. 3.3. – ВКС даде отговор през първата половина на текущата година и в този смисъл няма да обсъждам изследването в тази част.

Намирам, че заглавието на глава четвърта не е издържано. По-подходящо би било да остане само втората част от него: „Изготвяне, структура и съдържание на разпределението“. Това е препоръка, с която авторът ще се съобрази, ако прецени с оглед бъдещо отпечатване на труда.

Анализът е задълбочен и обоснован. Опира се на действащата вътрешна нормативна уредба и на общностното право. В този смисъл отделните нормативни актове са цитирани коректно. Същата констатация може да бъде направена и за цитиранията на други автори. И в тази част изследването има подчертан приложен характер. Авторите тези са ясно открити от тезите на други автори. Проведената задочна полемика е добросъвестна и коректна. Колегата Глушкова се придържа строго към навеждане на юридически аргументи без изразяване на необосновано пристрастие към едни или други автори тези.

По мое мнение по-голямата част от тезите и изводите на автора следва да бъдат подкрепени и могат да бъдат приети като научни приноси. Така на с.96 обосновано се поддържа, че не трябва да се начислява и събира ДДС в полза на държавния бюджет при извършване на публични продажби от съдебните изпълнители, тъй като публичната продажба е проява на държавна власт и завършва с едностранен държавно-властнически акт. Целите на публичната продажба са различни от целите на една гражданска или търговска сделка.

Друг пример в тази посока е извода, формулиран на с.92. Авторът правилно сочи, че с привилегия се ползват присъдените лихви от съдебния състав; изтеклите лихви след започване на изпълнението; лихвите преди започване на изпълнението. Обосновано се навежда, че в случаите, когато тези лихви не са присъдени и вискателят няма претенции за тях – съдебният изпълнител трябва да откаже тяхното събиране.

Релевантен е и анализа на с.83-84 – досежно недопустимостта за изготвяне и предявяване на разпределението при спиране на изпълнителния процес.

Важно практическо значение има анализа в пар. 4.3., посветен на регистрацията на длъжника, дси/чси по ЗДДС. Обосновано е поставен акцент върху липсата на единство между данъчнозадължено лице и вносител на данъка и свързаните с това проблеми на практика (с.97 и сл.).

Анализът в глава пета е с подчертан приложен характер. Авторът се опира на множество доктринерни становища, формулирани от изтъкнати юристи (проф. Силяновски, проф. Сталев, проф. Мутафчиев, проф. Корнезов и др.), както и на богата правосъдна и тълкувателна практика, съдебно-изпълнителна практика – наведени са примери от практиката на конкретни ЧСИ (с.120). Коментирани са и тангиращи към темата актове на

общностното право. Изследването е центрирано около т.нар „другарство в изпълнителния процес“. Проведената задочна полемика с други автори е коректна. Както посочих по-горе колежата Глушкова навежда строго юридически доводи без да изразява необосновано пристрастие към едно или друго доктринерно становище. Тук отново се наблюдава ясно открояване на собствени тези и изводи, което са пореден път доказва способността за самостоятелно научно изследване.

Приемам тезите и изводите на автора за правилни и обосновани. Така колежата Глушкова релевантно поддържа, че когато цесионните договори не страдат от пороци и е доказано, че длъжникът е редовно уведомен по реда на ЗЗД и ГПК за цедирането на вземането от първоначалния и от втория кредитор – отказът на съдебния изпълнител подлежи на обжалване. Решителен аргумент се изтъква от обстоятелството, че третото лице има качеството на страна-кредитор/взискател, и се ползва от всички права, обезпечения и привилегии, принадлежали на първоначалния кредитор (с.117).

Особено трябва да се отбележи изследването в пар.5.4., посветено на някои компликации при съставяне на разпределението, произтичащи от европейска заповед за плащане и европейска заповед за заповор на банкови сметки. Предлагат се решения на различни проблеми по прилагането на закона. Така, на с.155-156 авторът обосновано поддържа, че съдебният изпълнител трябва да направи служебно проверка за наличие на настъпила перемпция по делото – преди да изплати сумата, събрана въз основа на приложен способ на изпълнение по ЕЗП. Основния довод в тази посока е, че в този случай производството по делото се прекратява по силата на закона. Релевантно се уточнява, че дори изпълнителното производство да е прекратено по силата на закона, ако липсва настъпила погасителна давност и сумата е събрана преди настъпване на перемпцията – съдебният изпълнител трябва да разпредели и изплати сумата на взискателя по ЕЗП, тъй като материалното право продължава да съществува.

По подходящ начин е поставен акцент върху практическите затруднения при изготвяне на разпределението, свързани с връчването на съобщения и книжа – в случаите, когато длъжникът живее в държава-членка, различна от държавата-членка по произход, и е наложен заповор върху банковите сметки в трета държава-членка.

Не споделям, обаче, разбирането, че е неправилно съдебните изпълнители да уведомяват за предстоящото разпределение взискателите, които са наложили/вписали възбрани, заповори, искиви молби след съдебния изпълнител, който е изготвил разпределението. В тази връзка е неубедителен аргумента за публичност на регистрите. В крайна сметка съдебният изпълнител „изпълнява“ най-вече в интерес на взискателите/кредиторите (с.160).

. Последната глава шеста е посветена на разпределението при възлагане на имот вместо плащане. Тук също констатирам подчертан приложен характер на изследването. Анализът отново се опира на относима правосъдна и тълкувателна практика. Приемам тезите и изводите на автора за правилни и обосновани. Така, авторът релевантно поддържа, че ипотечарният и заложенният кредитор и кредиторът с право на задържане може да встъпи в

изпълнителното производство като взискател, без да е необходима нарочна молба за присъединяване, нито пък да има издаден изпълнителен лист към момента на встъпването. Споделям довода, че в качеството му страна в това производство, той има всички права на взискател, в т.ч. и да вземе участие в проданта наравно с другите взискатели (с.170).

На с. 172-173 правилно се поддържа, че необходимо другарство не е налице в хипотезите, в които липсва изпълнително основание, а длъжникът твърди, че има вземане от ТЗЛ, което от своя страна отрича. Вярно е, че в този случай и въз основа на постановлението на съдебния изпълнител за възлагане на вземането за събиране, взискателят може да подаде заявление до съда по реда на чл.410 ГПК и в това производство.

Друг пример в това отношение е разбирането, изразено във връзка с анализа на чл.417 и чл.418 ГПК (посл. изм в сила от 1 юли 2025 г.). Релевантно се сочи, че не е необходимо съдът служебно и задължително да конституира като взискател самия длъжник, тъй като третото задължено лице вече е получило адресираното до него заповедно съобщение. В тази връзка правилно се уточнява, че такова конституиране ще бъде необходимо, когато липсва изпълнително основание и длъжникът твърди, че има вземане от третото задължено лице, а то своя страна отрича това твърдение (с.188).

. В заключението отново се акцентира върху значението на изготвянето и предявяването на разпределението по реда на ГПК. Намирам за подходящо в тази част на труда да се систематизират по ясно направените предложения *de lege ferenda*, които формират облика на всяко дисертационно изследване.

Прави впечатление относително малкия брой използвани библиографски единици. Това е обяснимо с оглед специфичната тематика и оскъдната литература по разглежданите проблеми. Считаю, че посочените нормативни актове следва да бъдат извадени от библиографската справка и в нея да останат само отделните научни съчинения.

. Намирам също така, че списъка на използваните съкращения е подходящо да бъде ситуиран в началото, а не в края на дисертацията.

Представеният автореферат в общ обем от 54 страници е съобразен с дисертационния труд и правилно отразява основните му положения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Отчитам сложността на проблематиката, предмет на дисертационното изследване, както и различните, понякога напълно изключващи се становища в изследваната област на правното познание.

Изследваният проблем е значим в научно и научно-приложно отношение.

Целите и задачите на дисертацията са формулирани точно.

Авторът познава в дълбочина изследователския проблем.

Разработен е теоретичен модел на изследването, който е напълно обоснован.

Методологията на изследването съответства с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

В този смисъл общата ми оценка за дисертационния труд е положителна. Изследването е завършено. Осъществени са напълно неговите цел и задача. Поддържаните от автора тези са обосновани. Отделни части от труда имат подчертан научно-приложен характер. Други имат силно изразен теоретичен характер с белези на оригинални теоретични обобщения.

Авторът показва много добро познаване на съдебната практика по темата. От съдържанието на дисертационния труд се установяват научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

Г-жа Глушкова показва, че притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способност за самостоятелни научни изследвания.

Рецензираният дисертационен труд **„Изготвяне и предявяване на разпределение по реда на ГПК“** съответства на изискванията на закона. В този смисъл убедено препоръчвам на Мария Георгиева Глушкова да се даде образователната и научна степен „доктор“ по право.

РЕЦЕНЗЕНТ:

